

När jag tittar på mina bilder undrar jag ibland om det är jag som gjort dem, säger Torunn Jagendal.

FOTO JAN PETERSSON

Konstnär som njuter av livet

Torunn Jagendal i Rångedala målar uttrycksfulla kvinnoansikten

Torunn Jagendal växte upp i Norge under krigsåren och minns dramatiken när hennes familj gömde flyktingar undan tyskarna.

Men idag är Torunn Jagendal konstnären som njuter av livet och skapat sin egen stil med sina fantasifula kvinnoporträtt.

Torunn Jagendal eller Lund som hon hette då, föddes i Drammen 1941.

Hon växte upp i ett Norge som var ockuperat av tyskarna och där Quisling marionettergerade, medan landets kung, stortinget och den lagliga regeringen satt i landsflykt i London.

Men av detta begrep den lilla flickan Torunn inte ett dugg, däremot att det gick att tigga godis av de vänliga tyska soldaterna.

–Jag lärde mig bara en enda tysk mening och det var "Hab'si' bon-bon".

Det betydde "ge mig godis, snälla". Hon fick godis och kunde springa hem till mormor i mjölkaffären som undrade var hon fått sockerbitarna ifrån.

–Dem har jag fått av tyskarna blev barnets självklara svar.

Räddade en polack

Men om treåringen tog tyskarna som en självklarhet gjorde hennes mormor och föräldrarna det sannerligen inte och de tog också stora risker genom att gömma flyktingar.

Torunn minns särskilt när en jagad polsk flykting smög in i mjölkaffären och mormodern gömde honom i källaren under golvet i butiken.

–Det fanns ett litet utrymme där mormor hade mjölken för att den skulle hålla sig kall.

Knappt hade mormodern föst ner polacken och sagt åt honom att sitta tyst och still, förrän det bankade på dörren till den låsta butiken. Utanför stod en norsk nazist och en tysk soldat. De ledade efter polacken och familjen höll andan.

–Du kan gå, sade tysken till norrmannen och detta, plus min uppenbarelse, räddade oss troligen, säger Torunn.

Soldaten blev helt tagen av den lilla pratglada flickan för han hade en jämnårig dotter hemma i Tyskland.

–Jag distraherade honom så att han totalt glömde bort att söka genom huset, det hade nog inte den norske nazisten, som han skickat bort, gjort.

Skojfrisk pappa

Torunn minns också hur fadern hämtades av tyskarna och fördes norrut för att designa fanor.

–Men pappa var full av skoj och lurade i fanvakten laxermedel, inför en högtidlighet med någon nazistisk höj-dare.

Det blev ingen lyckad dag för den tyske fanvakten.

Var hon då aldrig rädd?

Närbild

Namn: Torunn Jagendal

Född: I Norge 1941.

Bor: i Rångedala dit hon och familjen flyttade 1971 från Sjöbo i Borås.

Yrke: Konstnär.

Tycker: Att många tar väldigt mycket som alltför självklart, vilket det inte är och inte borde vara.

–Nej, inte särskilt, jag var ju så liten. Mest rädd blev jag faktiskt efter befrielsen, när en amerikansk soldat slängde till mig en banan.

Fadern kritiserade

Torunn som aldrig i sitt liv sett en banan sprang allt vad hon orkade in i mjölkaffären och slängde vettskrämd bananen till sin mormor. Hon trodde att den skulle explodera.

Torunns far Ejvin Lund var professionell konstnär och det blev han som kom att lära Torunn konstens grunder.

–Jag minns hur jag som barn kunde bli ledsen på pappa som aldrig berömde mina teckningar, utan alltid kritiserade. Andra barn fick beröm då de visade vad de gjort, men far kom alltid med små påpekanden. Torunn kunde ju inte gärna veta att konstnären såg talangen i sin dotter och ville hjälpa henne.

Kär i en svensk

Torunn började måla som ung, men hennes konstnärskap skulle komma att få ett avbrott som varade i över fyra decennier.

Orsaken var kärleken till en ung militär från Borås.

Torunns far, Ejvin, var som ung i Frankrike där han var elev till André Lhote och han träffade även Picasso.

En annan elev till Lhote var konstnären Stig Delang från Borås och han och Ejvin Lund blev vänner livet ut.

Så en dag 1957 blev Torunn medbju-

den till Delang i Borås och här träffade hon en systerson till konstnären, Ove Jagendal, som sedan blev motorofficer på 115.

–Det uppstod en kärlek som varar än och 1958 flyttade jag till Borås när vi gifte oss.

1960 föddes dottern Karin och 1964 sonen Anders medan yngsta barnet Anne kom 1968.

–Jag fick fullt upp med min familj och hann aldrig med konsten, men den fanns där nog ändå.

Idag har Ove och Torunn även åtta barnbarn, men konsten hinner hon med ändå.

–Jag började måla igen 2001 sedan jag fyllt 60.

Uttrycksfull målare

När Torunn väl återupptog måleriet hade hon mycket att ta igen och har ställt ut i flera såväl separat- som samlingsutställningar. Hennes uttrycksfulla ansikten är färgstarkt målade i blandteknik, gouache, akryl och akvarell.

Om ansiktena är glada, ledsna, ironiska eller tänkande – det vill hon inte säga själv, det överläter hon åt betraktaren att avgöra. ■